Ч. 190 (11.443). Львів, субота 25. серпня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Боротьба за мир.

Львів, 24. серпня 1928.

Париж приготовляється до великого святочного акту, до підписання пакту Келльоґа про осуд війни, як засобу полагоджування конфліктів між державами. Програма побуту американського держ. секретаря Келльоґа є досить обемиста. Сьогодня (24. ц. м.) прибуває він у Париж, суботу (25. ц. м.) присвячує офіційним відвідинам, вечером беручи участь в прийомі, виданому на його честь американським амбасадором. В неділю Келльоґ видає бенкет у честь дипльоматів, що мають підписати пакт. В понеділок, днів 27. серпня, наступить підписання пакту представниками 15-ти держав, а вечером відбудеться бенкет для учасників пакту, виданий Бріяном, в якому візьме участь Поанкаре. У вівторок Келльоґ буде прийнятий на авдієнції президентом республики Думерґом, а опісля відбудеться сніданя у през. республики для міністрів, амбасадорів і послів тих держав, що підпишуть пакт. В середу Келльоґ відїде до Ірляндії, де проведе кілька днів, почнаючи 4. вересня поворотну подорож до Америки.

Париж приготовляється до акту, що має розпочати нову епоху у відносинах між державами й народами, хоч — по звісткам „Берл. Таґеблят-у" — французьке задоволення цією подією не є таке велике, як це здавалось би по зовнішнім признакам. Але французька дипльоматія є настільки второпна, що намагається цей акт обставити величавими декораціями з метою придбати Франції якнайбільше чести з приводу цієї світової події.

Пакт про осуд війни ще не підписано, а вже його значіння розцінюється на всі лади. В даному випадку найцікавіші для нас погляди на ролю і значіння пакту двох могутностей: Вел. Британії і Рад. Союзу, між якими істнує стан усе зростаючої воєнної підготовки.

Льорд Кемнден, що заступає хворого британського міністра закорд. справ Чемберлена, перед виїздом до Парижа для підписання противоєнного пакту звернувся з окремим письмом до Кентерберійського архієпископа, дякуючи йому за те, що британський епископат постановив у всіх церквах Англії спеціяльними богослуженнями відсвяткувати підписання пакту.

„Та договір — пише льорд Кемнден, — як розумію сказав американський державний секретар, не може негайно й остаточно усунути всяку війну зі світа. Він без усякого сумніву є лише повною взсловy манифестацією за миром, яку колинебудь виявило людство з найліпшою волею".

На тему значіння пакту висловлюється в пресі й льорд Роберт Сесіль, б. делеґат Вел. Британії до Ліґи Націй. Він переходить всі повоєнні заходи й етапи боротьби за мир, почнаючи від створення Ліґи Націй. Пакт про Ліґу Націй президент Вільсон назвав був „живою, новонародженою істотою", а льорд Сесіль зазначив при народинах Ліґи: „Не хочемо світові давати річи скінченої у всіх подробицях. Ми зробили спробу і маємо надію, що та спроба повведеться, що то буде твердий і міцний фундамент, на якому наші наслідники зможуть дальше будувати".

Пакт про Ліґу Націй не забороняв війни безоглядно, була інтенція зробити війну неможливою, вдержати мир, однак ініціятори клявзуль пакту не почувалися ще уповноваженими поробити останні кроки і видати безумовну заборону війни. Вони відраджували війну, признавали її шкідливим засобом, гідним осуду. Головною, вихідною точкою прийняття пакту про Ліґу Націй є зобовязання не розпочинати війни. В дальших постановах подано можливости полагоджування спірних міжнародніх питань без засобу, яким є війна. Але дальше ніхто не пішов. Головну вагу кладено на співпрацю народів у надії, що зі співпраці повстане щастя народів.

Опісля наступив ще один крок вперед. Висунено думку творити розємні міжнародні суди. Сподівалося, що повстане міжнародній розємний трибунал, який буде розглядати всі правні конфлікти. Однак не сказано, що його постанови мусять бути обовязуючі. Зроблено тільки перший крок, постаранося про заістнування такого трибуналу і визначено загальну лінію процедури.

Так само малася справа з квестією роззброєння. Не постановлено загального роззброєння, але звернено увагу Ліґи, що це її головне завдання та що вона повинна випрацювати пляни для загального роззброєння.

Пакт Ліґи Націй є лише загальною основою, на якій повинна повстати схема загальної організації міжнародного мира. Саме тепер прийшла хвиля, коли треба дальше рушити з місця. Спробою загальної розбудови міжнародного мира є пакт Келльоґа про осуд війни. З прийняттям і підписанням, а опісля ратифікацією пакту Келльоґа парляментами сиґнатарних держав розпочинається властива праця. Не можна усунути війни, не заступивши її чимсь іншим. Війна є варварством, але є це єдиний спосіб вирішування спорів поза сумнівною вартістю дипльоматичної акції. Усуваючи війну, треба створити на її місце доцільну можливість полагоджування спорів мирним шляхом. Арт. II-гий проєкту Келльоґа обіймає клявзулю, яка стверджує, що всі звязані умовою держави згоджуються вирішувати свої спори мирним шляхом. Але того мало. Мусить істнувати якась вища авторітетна інстанція, яка рішатиме й управильнюватиме міжнародні конфлікти. Тією інстанцією можуть бути тільки передбачені пактом Ліґи Націй розємні суди. Бо аж розбудова розємництва, обовязуючого для всіх держав і народів може завершити довгий шлях, який веде до загального мира.

Британські державні мужі стоять на тому становищі, що пакт Келльоґа, як і пакт Ліґи Націй — це лише кільця довшого ланцюга, що веде до мира. Пакт Келльоґа не усуває війни; він є лише манiфестацією найліпшої волі встановити мир. Завершенням дотеперішніх мирних змагань буде аж розбудова обовязуючих всіх розємних судів й авторітетного міжнародного розємного трибуналу з правом остаточного рішення і невідкличною екзекутивою.

Радянська преса дивиться на пакт Келльоґа дуже критично. Що більше! Вона називає його повним банкроцтвом мирної політики. Вже після заповідження пакту Куліджом розпочато в Зединених Державах будову боєвих кораблів, з Бріджмен заявив, що пакт не має нічого спільного з роззброєнням. Мир може бути забезпечений лише шляхом повного роззброєння. Пакт Келльоґа є обманом. Той погорди й легковаження до пакту Келльоґа пробивається у всій радянській пресі.

Представники й виразники двох світів: капіталістичного й радянського — не приписують пактові Келльоґа рішаючого значіння. Ініціятори того пакту, обмежуючи його лише до 15-ти капіталістичних держав та виключаючи з нього в першій стадії Рад. Союз, виразно підкреслюють, що осуд війни покищо розтягається лише на капіталістичний світ. З цього факту можна робити й висновки, що пакт Келльоґа є сціплюванням капіталістичного світа, зверненого саме проти Рад. Союзу і натиску на Рад. Союз, якщо не підготовкою війни проти нього.

На всякий випадок обставина, що пакт Келльоґа, навіть у своїй теперішній, недосконалій формі, є гльобально частинний, а не загальний — доказує, що шлях до мира є ще дуже довгий і дуже важкий. Боротьба за мир тягнутиметься ще довго. Не виключене, що ще одна велика війна, ґіґантний удар двох світів, та як його вислід установлення однородної світої господарки — промостить шлях трівкому мирові, опертому на загально прийнятому принципі розємництва.

Перед осіннім засівом на Радянській Україні.

(Підсумки весняної засівної кампанії та перспективи осінньої сівби.)

Серед цілої повені резолюцій, нарад, наказів, промов, вступних статтей, фахових статтей, фейлетонів і кореспонденцій з приводу обіжевої кризи як в цілому Радянському Союзі, так і на Радянській Україні, уміщених за час останніх півтора місяця в радянській українській пресі, кидається в вічі та обставина, що за винятком зреферованої у нас промови Косьора, ніде не знаходимо докладних відомостей про конкретні розміри неврожаю озимини на Україні, а також про конкретне зменшення зернових засівів з боку українського селянства. Усі ті [illegible] резолюції і статті обертаються у сфері загальних теоретичних міркувань. Зпоміж кількох десятків таких статей української радянської преси лише в харківському „Комуністі", ч. 164 проскочила хронікальна замітка, яка бодай до деякої міри дає нам уявлення про розміри тих труднощів у ділянці селянського господарства, які тепер ґрізно висунули на харківський уряд.

З цеї замітки ми довідуємося, що в цьому році загальна засівна площа виносить 21,5 міліонів гектарів, цебто на 3,2 проц. менше від засівної площі 1927 року. Отже сама по собі засівна площа не дуже зменшилася. Однак у звязку з тим, що на Україні треба було на ново пересіяти частину озимого жита та пшениці, а також тому, що не засіяно там потрібної скількости озимини, **загальна площа засіву жита на Україні зменшилася на 35 проц., а пшениці на 30 проц.**

Ми не маємо можности провірити, чи ці цифри правдиві. В кожному випадку треба гадати, що вони хіба зменшені, а не збільшені. Вони показують краще від усяких запевнень поодиноких членів харківського уряду, визначних діячів КП(б)У і казьонних письменників із комуністичної преси, як далеко зайшла катастрофа сільського господарства.

Тому не диво, що більшовики, щоба не лишитися зовсім без збіжа, видали на весняні засіви через Укрсельбанк 63,5 міліони карбованців кредиту. Одначе, як і де були витрачені ці кредити, які наслідки вони дали, як випав цього року весняний засів на Україні, всього того ми з української комуністичної преси довідатися не можемо. Находимо там натомісць відомости про те, що площа усяких не-зернових культур на Україні значно збільшилася. А саме: площа проса збільшилася на 101 проц., кукурудзи — на 7[illegible] проц., олійних культур — на 50 проц., ячменю — на 27 проц., цукрового буряку — на 25 проц., вівса — на 17 проц., трав — на 46 проц. В 1927-28 році одержано на Україні 654 трактори, і всіх їх передано колективним обєднанням.

Тепер Наркомзем виробив нарешті плян осінньої засівної кампанії. Цей плян передбачує довести біжучого року площу озимини до 9 міліонів 387 тисяч гектарів. Тільки тоді, коли цей плян буде виконаний, можна буде уважати, що площу озимини на Україні відновлено. Розмір допомоги селянству насінням для озимої сівби визначено на 2,330.000 сотнарів. З цеї кількости селяни мають одержати около 1 міліона сотнарів чистосортного насіння. На винайм коней для оранки селянство має одержати кредит у сумі 2 міліонів 250 тисяч карбованців.

Наркомземсправ подав президії ВУЦВ К-у велику доповідь про підсумки весняної засівної кампанії цього року та про перспективи осінньої сівби. Одначе, як і треба було сподіватися, комуністична преса не публікує ані слова про результати весняних засівів на Україні. Натомісць находимо в ній інтерв'ю уповажненого харківського уряду в справах осінньої засівної кампанії, заступника Наркомзему, Федотова про приготування уряду до осінньої кампанії. З цього інтерв'ю ми бачимо, що покищо розділено між округами на Україні 1,888.000 сотнарів насіння. З цього 93,8 проц. припадає на степові округи. Одначе, як признається сам п. Федотов, ця сума задовольняє лише 45,5 проц. всієї потреби. З цього виходить, що відновити засів озимини в степовій Україні таки не вдасться, бо селянство не матиме змоги одержати потрібного йому до засіву насіння.

Насіння на засів буде видаватися почасти за готівку, почасти на кредит. За готівку мають його одержувати радянські господарства. Середняцькі господарства будуть одержувати 40 проц. за готівку, а 60 проц. у кредит до 1. жовтня 1928 року. Бідняцькі господарства будуть одержувати у кредит 50 проц. до 1. жовтня 1928 року, а решту теж у кредит до 1. жовтня 1929 року.

Наркомторг та Сільгоспбанк зарезервували контрактації озимини на 1 міліон сотнарів, з чого всього мають дати 95 проц. Контрактацію проводить Сільський Господар (75 проц. [illegible]) та Союзхліб (25 проц.). На [illegible] а ще [illegible] видається зачету 3 карбованці [illegible] сотнар жита — 1 карбованець [illegible]

Щоби [illegible] не дати [illegible]

вийку поверх заготовних цін на пшеницю — 90 коп. та жито — 48 коп. у степу, а в лісостепу — 60 та 30 копійок за сотнар, якщо насіння буде здане в степу не пізніше 16., а з лісостепу — 25-го серпня.

Так представляються заходи щодо осінньої кампанії українського радянського уряду. Одначе видно, що сам уряд не дуже вірить у можливість переведення в життя виробленого ним пляну. Про це свідчать, між іншим, дві річи. Перше. Наркомторг України оголосив наказ, що осіння засівна кампанія має „ударний" характер. Осіб, винних у невиконанні всіх заходів щодо проведення засівної кампанії, будуть тягти до дисциплінарної, а в окремих випадках також до судової відповідальности. Догляд за здійсненням розпоряджень Наркомторгу в галузі засівної кампанії хлібозаготовчими органами покладено особисто на панів Розіта (Союзхліб), Василєва (Сільгосподар) та Филиповича (Вукоопспілка). Друге, пленум ЦК КП(б)У, після доповіді Чубаря ухвалив величезну резолюцію про „підсумки хлібозаготівель 1927-28 року і перспективи на 1928-29 рік". З цеї резолюції ми наведемо тільки пяту точку, бо вона теж свідчить, що цього року більшовицький уряд не має жадних надій на збільшення врожаю на Україні. Ця точка звучить:

„Загальні ресурси харчового хліба 1928-29 року в СРСР **не дозволяють відновити плянового споживання пшениці та жита у розмірах минулого року.** Тому, як по всьому Союзі, так і на Україні треба з самого початку реалізації нового врожаю вжити заходів, щоби звести до споживання населенням більшу скількість круп, ячменю, а також кукурудзи. Помилки в перевитраченні хліба 27-28 року, що викликали значні труднощі на хлібному ринку, треба цілком знищити й усунути. **Зокрема треба забезпечити поширення заготівель овочів, особливо картофлі для робітничого постачання** й відповідно до цього забезпечити поширення фінансування роботи кооперації в цій галузі".

Як бачимо, надії українського уряду на одержання цеї осени від українського селянства збіжа, такі малі, що він вже заздалегідь наказує робити приготовання до забезпечення робітників на Україні бодай бараболями.

В числі 174 „Комуніста" знаходимо статтю згаданого Федотова — „Як провести контрактацію". Тут він ставить питання про те, як виглядає на Україні в обставинах більшовицької дійсности головний принцип контрактації — добровільність укладання договорів. „Ось тут, — каже він — на превеликий жаль є дещо таке, що примушує нас звернути на це серіозну увагу". А саме, в цілому ряді місць на Україні ріжні більшовицькі органи, всупереч виразним постановам центральної влади, пробують силою накинути селянству контрактацію.

„Ці перекручення, — каже Федотов, — утворюють небезпеку щодо можливости успішно виконати плян постачання насіння степовим округам. Вони зривають майбутню хлібозаготівлю. Вони взагалі дискредитують в очах селянства методу контрактації у сільському господарстві".

І він кінчить погрозою на адресу місцевих партійних організацій, а також органів влади:

„Ті помилки, які були допущені за останньої хлібозаготівлі, й які рішучо осуджує постанова останнього пленуму, аж ніяк не можна переносити на заготівлю озимого насіння. Ці помилки треба негайно виправити та виконати дані директиви. Хто не буде виконувати — той відповідатиме. **Партія нікому не дозволить псувати наші взаємини з селянством.** Хай це твердо памятають усі, хто має спільно до найважливішого господарсько-політичного завдання, яким є контракція".

З цього бачимо, що не лише кепсько стоїть справа з плянами українського радянського уряду відносно осінньої засівної кампанії, але що цей уряд не в силі дати собі ради з практикою більшовицьких органів на місцях, які постійно „перекручують" і зводять у нівець усі його добрі заміри.

Загострення кризи в Югославії.

До якої міри загострилося внутрішне політичне положення у триєдиному королівстві сербів, хорватів і словінців, видно з того, що наслідник Ст. Радіча, теперішний голова парляментарного клюбу хорватської селянської коаліції д-р Мачек вислав до президента міжпарляментарної унії, що відбуває свій конгрес у Берліні під проводом д-ра Лебе, телеграму, в якій піддає в сумнів мандат і моральне право югославянської парляментарної делегації репрезентувати югославянський парлямент на конгресі унії. Ця телеграма викликала велику констернацію і обурення в білгородських урядових колах. В тих колах запевняють, що цей вчинок провідників хорватської селянської партії потягне за собою гостріші засоби боротьби та спричинить репресії уряду супроти хорватської селянської коаліції.

Колишній міністер Святослав Попович, що є визначним і впливовим членом незалежної демократичної партії, що творить одну частину демократичної селянської коаліції, заявив представникам преси, що він не погоджується з вчинком д-ра Мачека. Далі він додав, що він зажадав від провідника незалежної демократичної партії Прібіцевіча негайного скликання-засідання екзекутиви, щоби вона заняла становище до останнього вчинку д-ра Мачека.

У звязку з тією телеграмою заявив президент югославянського уряду д-р Корошец, що по останній телеграмі як і по давніших заявах та енунціяціях хорватської селянської партії та демократичної селянської коаліції усталюється пересвідчення, що ті групи навмисне прямують до пониження престіжу югославянської держави як цілости в закордонній опінії та ведуть у тому напрямі систематичну кампанію. Таке ділання не може надалі оставати безкарним і не може не спричинити законних наслідків. Самозрозуміле — казав д-р Корошец — що делегати хорватської партії будуть поносити відповідальність і за кожний того роду вчинок, довершений поза межами Югославії. В тому напрямі не може бути ніяких ілюзій! Жалюгідним є хибне заключення, що пониження в очах світа держави як такої може принести якунебудь користь хорватам або якій іншій частині народу.

Сила II. Інтернаціоналу.

Якою армією розпоряджає Роб. Соц. Інтернаціонал.

На брюссельському конгресі II. Інтернаціоналу його секретар Ф. Адлер здавав звіт з організації сили цього міжнародного табору. Під теперішню хвилю II. Інтернаціонал нараховує 6.6 мілйонів членів, а в тому 1 мілйон жінок. На соціялістичних кандидатів підчас останніх виборчих кампаній впало 25 мілйонів голосів. На 6167 посольських місць у парляментах, до яких відбувалися вибори, соціялісти здобули 2181 мандатів, себто 35.45 проц. Могутньою зброєю в руках II. Інтернаціоналу є преса. Під теперішню пору партія розпоряджає 354 щоденниками в ріжних мовах, не рахуючи тижневиків і місячників.

Розпоряджаючи такою силою, партія не лякається, відповідно до відносин у поодиноких державах, входити в компроміси і звязки з ліберально-буржуазними партіями з метою здійснювати свою програму еволюційним шляхом. Як далеко партія є державно-творчою, свідчить про те хочби прибуття на конгрес 60-ти делегатів, які вже були міністрами. Цікаво й те, що на чолі більшости делегацій, як от німецької, французької, румунської то-що в більшости стояли жиди, які вже по своїй природі є інтернаціоналістами.

На економічні теми.

В справі кредитової кооперації.

III. Де і при яких умовах можна засновувати кредитову кооперативу.

(Голос у дискусії.)

Дир. О. Савич, виходячи зі заложення самовистарчальности і спираючись на вислід, переведеної серед повітових кре-

самовистарчальна, коли власних її фондів щодо обмеження терену діяльности райфайзенки до одної громади та розвиває ідею районових кредитових кооператив по більших селах і місточках, що обслуговувалиб всі громади даного району. В інших селах мали би іствувати тільки збірниці ощадностей.

На жаль, автор, висуваючи ідею самовистарчальности, не потрудився сказати нам, що саме він розуміє під „самовистарчальністю кредитової кооперативи". Можна думати, що автор вважає це поняття за самозрозуміле. Адже гасло самовистарчальности вже скоро 10 років не сходить з уст українських кооператорів. То правда. Але кооператори вкладали в те слово строго означений зміст. Ужиналося його відносно господарсько-споживчої і споживчої кооперації і тим воно значить: кооператива є тоді тільки самовистарчальна, коли власних її фондів вистарчає на закупно товарів в розмірі запотребовання її членів. Запотребовання членів в товарах є наглядним мірилом самовистарчальности кооперативи того типу. Важко припустити, щоби автор і відносно кредитової кооперативи приноровлював так само поняття самовистарчальність, бо тоді треба було би за самовистарчальну вважати тільки таку кооперативу, якої власні фонди вистарчають на заспокоєння потреби її членів у кредиті. Очевидячки, що автор мав на думці якусь іншу, окрему самовистарчальність. Як так, то обовязком його було подати до прилюдного відома, що він під цим словом розуміє, а це тим більше важне, що з неясного, неозначеного поняття самовистарчальности робиться практично-організаційні висновки основного значіння, а саме: відкидається райфайзенівське правило льокалізації кредитівки на території одної громади і заступається її районізацією. Провірити, чи дійсно основи самовистарчальности не миряться з райфайзенівською льокалізацією, не можливо, бо не знаємо, що то за самовистарчальність. Нагий вислід анкети, що в більшости прихилилася до районізації не можемо приняти за переконуючий аргумент за районізацією, бо не знаємо аргументів тої більшости.

Та правило льокалізації в райфайзенівському розумінні надто велике і надто добре історією оправдане, щоби українці ні з цього ні з того її відкинули. Треба дуже глибокої аналізи нашого народнього господарства, якаб виказала, що — що німцеві здорове, те українцеві смерть. А до того часу не маємо права шукати оригінальности. Мені відомо, що в сільській кредитовій кооперації Німеччини помічається повільна тенденція поширювати район діяльности кредитівки не на одну, а на декілька громад. Ось як зрозуміла й оправдана ця тенденція. Таж там кредитівка на селі понад 50 літ сповняла свою історичну місію. Вона за довгі десятки літ привчила німецького селянина

Д-Р РОМАН СТЕФАНОВИЧ.

БОВДУР.

„А ти Михасю чого плачеш? Чи може знов хто займив тобі вівці в шкоді? Ну кажи, що сталося, чогож ти хлипаєш та слова не промовиш?"

„Т...то я не зза грабіжі плачу, а зза того бо... бо... бовдура, що кільометер поставив на нашій сіножаті над Дністром."

„Що ти кажеш, Михасю? Про якого бовдура говориш? Таж я була вчора на сіножати і ніякого бовдура не виділа. Мой! Заженино вівці та ходи вечеряти."

„Е, добре вам, мамо, казати, а [illegible] кільометер [illegible] кавалок сіножати відколов. Мірив, мірив з якимись панами берегом понад воду, забив бовдура серед нашої сіножати тай каже, що то границя."

„Та що ти кажеш, Михасю! А деж то може бути, аби нам кільометр наочне нашу сіножать відбирав?"

„А чож, мамо, казав йому вуйко Кирило, що як умер газда, то хто не хоче, над сиротами збиткується".

„А шож там робив вуйко Кирило?"

„Та щожби? Вязали у себе жито, а як виділи, що кільометр каже забивати бовдура серед нашої сіножати, надійшли і зачали спирати: неможе, — кажуть — кривдити сироти! А кільометр своє тай своє: „має — каже — бути слупок, бо ту є границя."

„А бодай би єму з єго границею очи повилазили! А чогож він причіпився до мене нещасної вдовиці? Та я не дам відобрати нашої сіножати, абим мала правуватися до самого Відня!"

І Гафія затиснула кулаки та грозила ними своєму невідомому ворогови.

Вівці збилися на подвірю в турму і блеяли. Михась заганяв їх до кошари, а мати пішла в хату дати синови вечеряти.

По вечери провела Михасеви „Отче наш" і тяжко зітхаючи лягла на піч спати.

*

На другий день рано пішла Гафія на свою сіножать. Думка про того бовдура непокоїла її цілу ніч. Хотіла конче видіти, що і як. Вже здалека побачила серед зелені своєї сіножати над Дністром якийсь червоний стовп. Перейшла чимскорше суголовками попри чужі ниви до своєї сіножати та попрямувала просто до червоного стовпа, що стояв серед сіножати. Вхопила його обіруч і хотіла витягнути з землі. Та залізний стовп вмурований в землю на камени не подавався.

„А то дідько твердо сидить", відказувала Гафія. „Тай десь єго так раз-два в землю встромили. Передучора вечером, як клала вершу на рибу не було ще нічого, а ту нараз на тобі клопіт, тай ще який!"

Гафія подумала хвилю, відтак сплюнула в бік „бовдура" та податся кільканайцять кроків дальше до Дністра поглянути, чи на вершу зловилася риба. Витягнула вершу — порожна.

„От тобі вдовине та сирітське щастя". Поклала вершу назад у воду, підійшла ще раз до „бовдура" і задумалася.

„Треба хиба піти до війта завідати, яким правом забив кільометр цего „бовдура" серед моєї сіножати, аби відобрати у мене і ту кришку..."

На щастя застала війта дома.

„Слава Сусу Христу"!

„На віки слава!"

„Я би вас запитали, пане начальнику, яким правом відбирає у мене кільометер кришку моєї сіножати над водою."

„Та що ви кажете, я про те нічого не знаю".

„Аякже, не знаєте, а нашо забив вчора на моїй сіножати бовдура?"

„Якого бовдура?"

„А от такого червоного, залізного, щей замурував у землю на камени."

„Е, та то пани визначували тепер границю від Румунії та скрізь понад Дністер позабивали такі стовпи. І у нас і в Заліщиках і в Добровлянах і в Городку. А вашої сіножати Вам не відбирають, їм її не треба."

„Ая, не треба, на щож они забили на ній бовдура?"

„Ба, бо ваша сіножать при самій границі, то забили на ній граничний стовп."

„Я вже виджу, що з вами не договорюся. Вже [illegible], що тримаєте з панами. Як їм треба границі, то най собі роблять границю на своїм, а не на моїм. Чуєте? А як мині нема права в громаді, то я піду дальше до Львова і до самого Відня, а кривди не дам собі зробити. Най пани не гадають, що як газда умер, то вже можна сироти збиткувати. Бувайте здорові, війте, тай тягніть далі за панами."

Заліщики, 20. серпня 1928.

любити свою кредитівку, виховала його в напрямі точности й ощадности, врятувала його від лихваря, що колись, давно, нищив його, так само, як нашого селянина тепер нищить. Тому нині нема там потреби так строгої льокалізації, там можуть приймати район діяльности до 10 кільометрів з числом населення понад 1500 душ, чого не допускав Райфайзен. Німецький селянин вже не потребує мати кредитівки у своєму селі, щоби повірити їй свій заощаджений гріш, а кредитівка вже не потребує мати весь час на оці селянина, щоби він позичений у неї гріш господарно витратив та своєчасно звернув. Німці (також і познанські поляки) можуть уже собі позволити на більше ліберальне відношення до райфайзенівських правил. Якіж вони щасливі, що не відкинули її 50 років тому назад. Чи німецький селянин тішився би нині своїм добробутом, колиб був почав так, як ми хочемо почати, — то велике питання, на яке для себе я відповідаю негативно. Будуємо кредитівки в даних побутових обставинах і на даному психольогічному підкладі. Селянин не думає категоріями народнього господарства як цілости, а за те природно оперує категоріями власного інтересу і то наочного, безпосереднього. Він скептик і його довіря не легко заслужити. Тай треба, щоби ощадности він складав тут, у себе під боком в певности, що тутже, на місці в потребі він і позичку собі затягне. Рівнобіжности в наколичуванні вкладок і розвитку кредитових операцій не можна оминути. В міру користей ростиме й довіря до своєї кредитівки, наглядна користь ощадностей доведе до більших ощадностей.

Якимже мертвим схематизмом видається мені вигладжена концепція автора:... „щоби кооперативу можна ввести в життя... квотою 3.000 зол., зложеною на резервовім фонді, уділах і вкладках" і що ця квота „повинна би вистарчити для відкриття діяльности"... „Квоту 3000 зол. повинна вже зібрати збірниця ощадностей... Район повинен би обіймати 2000—4000 душ..." Конкретно мала би справа виглядати так: Повітова кредитова кооператива, як організаційний Союз, розділює повіт на райони, відкриває в районах „збірниці" й закликатиме людей до зложення в них бодай названої суми. „Коли, люди, зложите, матимете кооперативу". — Не уявляю собі, щоби хтось давав на уділи резервовий фонд, не маючи навіть певности, що кооператива та буде колинебудь істнувати. А що, коли й протягом кількох літ не зберуть 3.000 зол.? Не відчуваю життя в концепції автора. Не виключене, що проект буде видаватися мені передчасним до тої пори, поки не довідаюся, про яку самовистарчальність кредитової кооперативи йде мова.

Мих. Корчинський.

Свято Маркіяна Шашкевича на Підлиській Горі.

Дня 5-го серпня н. р. відбулося Традиційне Свято в память М. Шашкевича на Підлиській Горі, заініціоване Т-вом М. Шашкевича в Золочеві. До участи у Святі взивав Комітет довго перед Святом усіх свідомих українців, як також усі наші українські установи. У стіп памятника незабутнього М. Шашкевича учасники мали зложити не тільки поклін тіням великого національного відродителя галицької землі, але і святочним настроєм спільних почувань, страждань та надій на велике завтра скріпити у собі силу і завзяття до життєвої боротьби. Там на Підлиській Горі мали ми зложити присягу Маркіянови, що „проженемо усі мрякозини", які нам сонце заслонюють".

Від вчасного ранку пересувались ряди возів та маси прочан з доокружних земель: Бродщини, Золочівщини, Підгаєччини, Перемишлянщини і т. д. Групами переходили представництва наших народніх установ. Свято розпочалось архієрейською Службою Божою, яку відправив Вир. о. Мітрат Валюк при асисті численних священиків. Довкола памятника уставилися четвирокутником чети луговиків та луговичок, соколів та соколок. Здалека маячіли сині прапори, яких виждав високий залізний хрест розпявши свої рамена на поверховому камяному підвищенні. Луговички і соколки в народніх барвних строях замикали гармонію красок маковим вінцем. Акорди духового оркестру і пісні хорів скріплювали торжество.

В часі Служби Божої виголосив відпоручник до хвалі високопатріотичну проповідь о. шамбелян д-р Юрик. По Службі Божій відправило духовенство панахиду на гробі наших борців.

Після пів-годинної перерви отворив голова комітету д-р Ваньо зі Золочева святочну Академію. В Академії взяли участь: представники нашої парляментарної репрезентації Вп. ПП. посол Целевич, сенатор Кузьмич, пос. Вислоцький, які в обдуманих словах зложили поклін Незабутньому Маркіянові, піднесли значіння Його для нас та взивали всіх до сповнення національно громадського обовязку. Від Народньої Організації міста Львова промовляв п. Березовський. Від Філії Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові прибули дві делегатки Вп. ПП. Панькевичева і Соколовська. Промовляла п. Соколовська, зложила поклін в імени філії та „Секції Жіночої" при Філії від жіночих гуртків при читальнях „Просвіти" львівського повіту та передала на руки голови Свята памятковий вінець. Іменем священства промовляв о. Блозовський з Підгаєць, а від богословів львівського духовного семинара Т. Савчук. Відтак слідували поклони від Сокола та Луга. Вп. Вацик з Тернополя. Білостоцький зі Львова, Чучман від Золочівської землі, д-р Процик, адвокат в Олеську подякував іменем Олеської землі усім представникам духовних і світських установ та всьому присутному на святі українському громадянству за вшановання памяти Великого Мужа. Вп. Агатон Добрянський зі Знесіння закінчив Академію горячою патріотичною промовою іменем У. С. С. тих, що впали в нерівному бою і тих що вийшли живими із боротьби за волю і долю України.

По Академії пописувалися Луги і Соколи гарними, бадьорими вправами, які протягли Свято до пізного сумерку. Піднесене на дусі громадянство довго не могло розстатися з Білою Горою. На ній лишило частину душі та не одну щиру сльозу. З Білої Гори везли і несли домів нові спогади, нові кличі і постанови.

Щодо устроєння самого Свята слідві були і деякі недомагання. Свято мало характер льокальний, малоорганізований. Часто попадався настрій ярмарочно-відпустовий. Комітетових та впорядчиків годі було знайти. Підготовка Свята була доволі слаба. Завинило тут у великій мірі ціле громадянство, що не виявило повного зрозуміння ваги Свята. Не було слідно ясного клича, під яким громадянство повинно вкрити собою цілу Підлиську Гору. Малося нераз враження, що деякі їхали сюди, щоби побачити епископа, інші, щоби доступити відпусту, а ще інші, бажали забавитись, або здобути торговий зарібок. Деякі побожні приїхали та скаржилися на втрачений намір, бо не висповідались на „відпусті". Мало було тих, що не жаліли ні труду, ні гроша на властиву ціль Свята. До таких належало двоє молодих із Волині, які заплативши за залізницю 64 зол. прибули зложити на могилі поклін з чисто патріотичних почувань. Сльози в їх очах, захоплення кожним патріотичним словом та вправами нашої молоді і масовий патріотичний настрій доводять, що Маркіянове Свято належить святкувати не тільки як Свято льокальне але як загально-українське.

Над цим певно призадумаються на будуче всі наші установи, як культурно-освітні, так і фінансові, щоби в порозумінні з комітетами всіх українських земель улаштовувати Свята Маркіянові на Підлиській Горі з означеним кличем, наприклад з кличем викупна площі, чи навіть цілої Підлиської Гори на славу і власність українського народу.

Т. С.

Ріжні вісти.

ЛИТОВСЬКА СПРАВА ПЕРЕД ЛІГОЮ НАЦІЙ.

Женевський кореспондент „Фос. Цтг." повідомляє, що Рада Ліги Націй займеться цілим польсько-литовським конфліктом і доведе до остаточної полагоди. Лит. уряд досі не подав складу лит. делегації на IX. сесію Ради Ліги Націй, що зачнеться 3. вересня.

НОВИЙ ПРОЄКТ ЗМІН ПОЛЬСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

„АВС" подає, що клюб 1-ки ухвалив новий проект змін конституції, а саме щоби цю зміну вводити не нагально, лише англ. системою, поволи, відповідно до того, як життя вимагатиме змін. І так з осінною каденцією предложено би лише зміну в напрямі скріплення влади президента. Проект дальших змін внесено би щойно за рік, або й за два роки. Поважно пару праці в нічому не [illegible]

НОВИЙ УСТРІЙ ЗАГ. СУДІВНИЦТВА.

З днем 1. січня входить у життя розпорядок президента польської республики про новий устрій заг. судівництва. Насамперед буде виданий ряд розпорядків у справі нормалізації цього устрою, себ-то розпорядок про суди для неліттих, про суд. аплікантів, про умовини приймання урядовців і т. д.

ЛАНЦУЦЬКОГО ЗНОВУ АРЕШТОВАНО.

Дня 22. арештували у Варшаві випущеного перед кількома днями з вязниці бувш. комун. посла Ланцуцького, на зарядження сл. судді. Ланцуцького посадили в Павяку. Кільканайцять прихильників Ланцуцького уладило демонстрацію. Вечером товпа демонструвала біля вязниці.

МІЖПАРЛ. УНІЯ В БЕРЛІНІ.

Дня 23. серпня отворено в Берліні в будинку німецького парляменту наради осінної сесії Міжпарляментарної Унії. Конгрес отворив промовою чехослов. сенатор д-р Врабец, предсідником вибрано Ферд. Буісона. В імени нім. уряду промовляв канц. Герм. Мілер.

ШТРЕЗЕМАНА ЗАСТУПАТИМЕ В ЖЕНЕВІ КАНЦЛ. МІЛЄР.

Зачувати, що з огляду на лихий стан здоровля мін. Штреземана заступатиме його в Женеві канцлер Мілєр. Штреземан усетаки виїде до Женеви.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ НА ІТАЛ. КОНСУЛЯТ.

В ночі на 23. серпня виконано на італійський консулят у Лієжі (Бельгія) бомбовий атентат. Жертв у людях не було, бо консуль і віцеконсуль не були тоді у консульськім будинку. Матеріяльні шкоди великі.

КЕЛЛЬОҐ ПРИЇХАВ ДО ЕВРОПИ.

З Льондону подають, що до Плімавту приїхав Келльоґ і канадійський премієр Кінґ. Вони їдуть до Парижа, щоби підписати пакт, осуджуючий війну

НОВИНКИ

— **Українець професором університету в Америці.** Університет в Айова Сіті, Айова, іменував українця Василя Галича, одним зі своїх професорів. Досі був тільки один українець професором університету в Злучених Державах Північної Америки, а саме: Олександер Неприцький-Грановський. Василь Галич це другий з черги наш земляк, що буде викладати у високих американських школах.

— **Відібрання дебіту.** Польське міністерство внутр. справ з днем 20. ц. м. відібрало дебіт на території Польщі отсим органам: **„Українській Громаді"**, що виходить в Ню Йорку в українській мові, **„Свободі"**, що виходить в Кладні в Чехословаччині по чеськи, **„Більшовикові"**, що виходить в Харкові по українськи, **„Новому Мірові"** в Ню Йорку (по російськи) і **„Пролетарієві"** в Харкові (по російськи) а крім того **„Обершлезіше Цайтунг"** і **„Бюлетенові Закорд. Групи Білоруської Партії Соц.-Революціонерів"**. Причиною відібрання дебіту мають бути статті, звернені проти устрою польської держави.

— **Українські письменники в подорожі до Мурманська.** Українські письменники (пролетарські) Семенко, Сотник і Шуруцій вирушили в подорож до Мурманська. Ціль поїздки: познайомитися з життям буттям тамошніх українських поселенців.

— **Поїзд наїхав на селянський віз.** Особовий поїзд, що їхав із Яворова, наїхав біля Романівки Дол. на віз Демка Карасюка з Михалейок біля Вишенки. Карасюк згинув на місці, а його товариш Костюк із с. Заїзду легко ранений. Згинув теж один кінь.

— **Гість з Канади.** Від кількох тижнів перебуває в Галичині п. Севеля Стечишин, голова „Союзу Українок" в Канаді, яка на оходинах „Союзу Українок", в суботу дня 25. ц. м. в 6 год. вечером в салі „Бесіди" виголосить реферат про працю канадійських українок. Вона, як визначна народна учителька і студентка коледжу, добре ознайомлена з умовами, в яких живе українська еміграція в Канаді. Інтересна тема і гостя з далекої країни певно притягне більшу скількість слухачів, до [illegible] на завдійний час.

— **Український театр у Сибірі.** З радянських газет довідуємося, що в Сибірі істнує вже пять років український мандрівний театр під дирекцією В. Бунчука. За той час театр давав вистави в усіх майже більших містах Сибіру, Забайкалля та Далекого Сходу. Театр ставить песи старого і нового вже революційного репертуару.

— **„Березіль".** З радянської преси довідуємося, що державний театр „Березіль" під мистецьким проводом Леся Курбаса починає сезон 2. жовтня песою „Жакерія". До репертуару „Березіля" ввійшли тепер песа Винниченка „Над" і Франка „Украдене щастя".

— **Українська артистична ревія.** Пишуть нам: Частина артистів бувшого Українського Наддніпрянського Театру В. Міткевичевої зорганізувала українську артистичну ревію під дир. В. Міткевичевої на зразок аналогічних ревій у Західній Европі. В репертуарі, який частинно вже готовий, а частинно підготовляється, є інсценізації українських народніх пісень, поезій та новель (між іншим деяких творів В. Стефаника, кількох сучасних письменників з Великої України і чужинних письменників тої міри як Нікодемі, Анунціо, Тайров, Вертинський). Крім того ревія має хореографічну студію українських національних і новочасних світових танків. До артистичного ансамблю входять такі артисти як Пузальський і Степовий та артистки як Міткевичівна, О. Сальвичевка (з „Синьої Птиці") та А. Миркова. Крім того долучуться до ревії на днях ще й інші артисти, що здобули собі своїми сценічними виступами загальне признання. Ревія має власну орхестру і спеціяльно до того роду вистав виготовлені декорації. Підготовка до виступів ревії скоро кінчиться і трупа почне свій обїзд по містах Сх. Галичини. Тепер перебуває вона в Познанщині.

— **Новий лет довкруги світа.** При кінці цього місяця розпічнеться з Чікаго новий лет довкруги світа. Кошти лету, у висоті 110 тисяч долярів покриють банкирі в Чікаго. Провід лету обійме відомий летун Лей Вадо, той самий, що вермував летом військових літаків довкола світа в 1924 році. Цілий шлях є поділений на такі етапи: Лейк Мічіген — Сан Франціско — Гонолюлю — Острови на Тихому Океані — Токіо — Гонг-Конг — Калькута — Бухара — Константинопіль — Лісбона — Азори — Галіфакс — Чікаго. Лет тріватиме 15 днів.

— **Смерть українського актора в часі купелі.** Управа українського „Просвітянського Театру" повідомляє нас з Журавна, де тепер перебуває цей театр, що в часі купелі в Дністрі найшов актор того театру **Володимир Фідерко** трагічну смерть у филях ріки. Покійний належав до перших співробітників цього театру і вкладав все у свою працю цілу душу. Не зражували його ні злидні ні горе, що часто встелюють життєвий шлях українському акторові. Місцеве громадянство влаштувало трагічно погибшому величавий похорон. За численну участь у похоронах складає цим Управа Театру і всі товариші Покійного щиру подяку всім Громадянам Журавна, а зокрема щиро дякує всім тим українським священикам, що не жалували дорогого часу і труду та зїхалися гали численно навіть з дальших сіл, щоби своєю активною участю в похоронах причинитися до звеличання памяти Покійного.

— **Ціла родина збожеволіла.** В присілку „Дикий Горб" біля Підгайчик збожеволіла ціла родина тамошнього мешканця Станислава Штерна. Майже моментально зійшли з ума батько родини, мати й четирох синів. Порозлягавшись почали вони бити одно другого важкими кіями, так, що по недовгому часі тіла нещасних покрилися ранами. З подиноких вигуків можна було зрозуміти, що вони хочуть вигнати зі себе злого духа, який відтак мав у них вселитися. Село вїзвало на поміч поліцію, яка з трудом зробила кінець взаїмному катуванню нещасних [illegible] ців, відставляючи жінку Штерна й кількох із синів до заведення для умово недужих у Кульпаркові, а четвірох [illegible] поранених до загального шпиталю у Львові. Нема сумніву, що родина Штерна упала жертвою [illegible] релігійних психоз.

— **Атентат на італійський консулят у Бельгії.** Незнані справники підложили бомбу під вікна італійського консуляту в Лієжі. Бомба експльодувала [illegible] Шкоди дуже великі матеріяльні [illegible] консулят. Тому, що в консуляті не було [illegible]

віцкого, вибух бомби не потягнув за собою жертв у людях.

— Львівська хроніка. На вул. Сонішній переїхало авто Ізраїля Райтнера. Шофера потягнуть до судової відповідальности. — Жертвою влому впало мешкання Мойсея Кліґера. — За крадіжі арештували: Стефана Рубаха, Григорія Котля, Маріяна Левицького й Льва Дубіа. — Поліція відкрила у львівському дільничевому комісаріяті значні зловживання. Зловживання поповнював урядовець Фанерш. Поліція веде слідство.

— Ріжні вісти. На празнику в Спасі біля Кам'янки Струмилової парубок Іван Барах пробив ножем свого соперника Євгена Задорожного. — На залізничому шляху біля Надвірної знайшли трупа залізничого робітника Александра Капки. Він згинув від удару льокомотиви у голову. — Заборона ввозу пшеничної муки до Польщі обовязуватиме до кінця цього року. — Від дня 19. вересня п. р. обовязуватиме в Польщі новий мельдунковий закон. — Митна поліція у Катовицях приловила пачкарів, які намагалися перевезти в Польщу 150 кг. тютюну. — В Будевичу, на польсько-радянському кордоні арештувала польська поліція 11 комуністів. — В Ропшайд у Німеччині поширюється епідемія шкарлятини й дифтерії.

Кіна.

„Аполльо“: „Дитина цирку“.
„Лев“: „Дама у спальнім вагоні“.
„Палас“: „Тільки для одної жінки“.
„Фатаморгана“: „Пат і Паташон як посильники“.

Дописи.

БЕРЕЖАНЩИНА. (Справоздавче віче посла Целевича у Вербові. — Кооперативне свято в Тростянці). Дня 12. серпня п. р. відбулося на площі перед кооперативним домом у Вербові посольське справоздавче віче посла Володимира Целевича. Посол Целевич здав короткий звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і виказав у своїй промові присутнім, що праця українських послів може бути лише тоді успішною, коли за українськими послами стане зорганізованою лавою загал українського громадянства. Не посли, а політично зорганізований український нарід заставить польський сойм рахуватися з нами і сповнювати наші домагання. Дальше обговорив посол Целевич значіння політичної організації та візвав присутніх вступати в ряди Українського Національно-Демократичного Обєднання. Після промови посла Целевича забрав голос гром. Гринь Скасків з Божикова, який засуджував міжпартійні відносини серед українського народу і вказав на шкідливі висліди тої кирині, яку завели підчас виборів наші т. зв. „ліві“ партії і яку вони тепер далі продовжують. Після запитів та інтерпеляцій віче одноголосно ухвалило довіря Українській Парляментарній Репрезентації, як також резолюцію, взиваючу посла Західного не ходити одинцем, а пристати вже раз до когось та почати свої правдиві посольські обовязки, замісць дальше обкидувати клеветами людей не з партії „Праці“. Віче закінчено національним гимном. — В неділю дня 12. серпня п. р. відбулося велике кооперативне свято в Тростянці Бережанського повіту. Ранком відправив місцевий завідатель парохії о. Микола Служинський торжественну Службу Божу та панахиду за померших членів кооперативи „Поступ“. Співав місцевий хор і грала пластова музика бережанського пластового Коша. Опісля сформувався величавий похід, який перейшов вулицями села. На подвірю перед кооперативою по відспіванні кооперативного гимну, промовив до тисячного здвигу народу громадянин Швак, подаючи історію місцевої кооперативи і витаючи присутніх. Дальше промовляв посол В. Целевич про значіння економічного життя взагалі, а кооперативного життя зокрема у визвольних змаганнях українського народу, а директор Повітового Союзу Кооператив п. Березовський про кооперативну ідею та про розвій кооператив у бережанськім повіті, і громадянин Гринько Скасків з Божикова про потребу економічної організації. Свято закінчив короткою і палкою промовою місцевий завідатель парохії о. Служинський, після чого музика відіграла національний гимн.

СТРИЙЩИНА (Вистава „Невольника“ під голим небом у Лиситичах) Дня 6. серпня п. р. в Лиситичах повіт Стрий відбувався, як щороку, сокільський фестин. На це дорічне свято прибули довколишні Соколи і Луги з Добрян, Добрівлян, Угерська та Кавчого Кута. Сокільське життя в Стрийщині розвивається завдяки нач. „Сокола“ зі Стрия п. Мішкевичеві та студентам під проводом Степана Отрижовича і Степана Кратницького. На превелике диво місцева поліція не хотіла дозволити довколичним Луговикам брати участи в спільних вправах, викручуючися розпорядженням стрийського старости. По довших пертрактаціях та телефонічній розмові зі Стриєм, поліція дала дозвіл на спільні вправи. Всі дивуються і чудуються що таке зарядження міг дати староста. А може поліція тільки закривалася старостою. Великою новиною на наших фестинах, котрі дуже часто не грішать достинах, котрі дуже часто не грішать добором програми була вистава „Невольника“ на відкритім воздусі. Штуку відповідно скорочено, а за це всі сцени з життя козаків відбулися на конях. Батько виряджав сина у Січ, сідлав коня, молодий Степан із другими охотниками відїздив з піснею на Січ. Був козацький табор, напад татар на конях, битва. Треба було видіти лиця двох тисяч селян, що придивлялися цій дуже справно переведеній імпрезі. Горіли очі присутніх на вид козаків а декому і сльоза стала в очах. Маса народу була дійсно розентузіязмована і вдячна. За виведення цеї постановки „Невольника“ належиться дійсне признання молодим громадянам Лиситич. По фестині відбулася в великій салі „Народнього Дому“ забава з танцями. На фестині і забаві крім довколичної інтелігенції були і гості дітники з західної Галичини та не могли надивуватися тому, що бачили щось подібне на селі і взагалі культурному поведенню молоді на забаві. Вони завдяки інформаціям польських газет представляли собі цілком інакше рівень культури нашого села. — **О. О.**

РАВА РУСЬКА (Місцеві школи і наука української мови). В Раві Руській є три школи, а ні в одній нема українця, що вчив би української мови. Навіть терпеливим українцям стало за богато того „добра“ і вони внесли до Кураторії подання з домаганням призначити туди учителів-українців. У тій справі пишуть нам з Рави: Кружок „Рідної Школи“ в Раві Руській, в імени місцевого українського громадянства і батьків шкільних дітей, звернувся до львівської Кураторії з домаганням приділити вже з початком цього року до всіх трьох місцевих вселюдних шкіл бодай по одній учительській силі української народности, котрі вчили би української мови у місцевих школах. В Раві Руській істнують три вселюдні школи: 1) семиклясова хлопяча; 2) семиклясова дівоча С.С. Домініканок; 3) семиклясова II-га дівоча. — У всіх трьох школах на загальний стан понад 1000 дітей, дві третини припадає на молодь жидівської народности, а одну третю становлять по половині діти української і польської народности. Усіх учителів (льок) у цих школах є около 30, а між ними не лише ні одного українця (їнки) але навіть нема ні одної кваліфікованої сили, що знала б достаточно українську мову. І з уваги на те, навчання української мови в тих школах стоїть нижче критики. Учитель, чи монахиня вчить української мови серед веселого гамору, бо половина учеників (ць) його поправляє, а половина регочеться. А коли збридне таке навчання і ученикам і учителеві, тоді вчиться на годинах української мови: географії, польської мови або рахунків. А наслідки з такої науки? Учитель кленe свій фах і чужу йому українську мову і владу, що впроваджує „цей непотріб“ до школи. До того польський учитель вихований так, що готов радше вчити турецької чи китайської мови ніж української. Українську мову він навіть умисне буде висмівати. Кінець кінцем українська дитина, кінчаючи школу не вміє добре у рідній мові підписатися і як це мало місце кілька літ тому, один син свойому батькові робить закид, що слово „брат“ пишеться через „д“ (брад), бо так він писав у школі. Коли ж батько переконує дитину, що це неможливо, бо навіть у польській мові пишеться „brat“ а другий відмінок є „брата“ і preцінь чується в вимові „т“ а не „д“, то син вагаючись аргументує, що preцінь учитель краще знає як тато а врешті у вимові може бути „т“ але в письмі таки „д“. Можна навести цілий ряд таких правописних і мовних куріозів про те, як то теперішні учителі української мови себе перед дітворою осмішують. Батьки дітей з огірченням дивляться на таку науку, жалують і плачуть, що дитина байдужніє не лише до своєї рідної мови, але і до всякої науки наслухавшись у школі домання свойого рідного слова, чує до неї нехіть і обридження. Таке негідне ні школи ні влади трактування української мови довело у нас до того що батьки не хотять навіть посилати дітей до школи і повітове місто з трьома вселюдними школами, в якому українці становлять 25 відсотків (начисляється тепер серед українців 60 неграмотних, коли за Австрії відсоток цей вагався між 30—40 . Не будучи в силі далі дивитися на таке пониження української мови в державних школах, українські батьки шкільних дітей і ціле українське громадянство Рави звернулися через свій кружок „Рідної Школи“ в останне до Шкільної Кураторії з домаганням призначити до равських шкіл учителів-українців до української мови. Жаль, що не зробасно цього скорше, а вже равська українська громада не мала б ніяких ілюзій на те, немовби її домагання вдоволила колинеб ль Кураторія. Ніпадаремне. Та всетаки цікаво, що зроблять равці, коли не дістануть учителів-українців. Невже будуть далі терпеливо зносити наругу над українською мовою в школі?

ОПОВІСТКИ.

„Вертеп Наших Днів“ — Галактіона Чіпки і Ле-ле!
Синевідсько вижне субота 25/8
Стрий, неділя 26/8 274 3—3

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича.
Войнилів:
25. VIII. Вій.
26. VIII. Сирітка Ася.
27. VIII. Маруся Богуславка.

Львівський Просвітянський Театр.
Войнилів:
25.VIII. Мотке Ганеф.
26.VIII. Осінні маневри.
Томашівці:
26.VIII. Запорожець за Дунаєм, год. 3. попол.
Болшівці:
27.VIII. Графиня Маріца.
28.VIII. Гейша.
29.VIII. Запорожець за Дунаєм.
30.VIII. Осінні маневри. 337 1-1

В прив. учит. жін. Семинарії С. С. Василіянок в Дрогобичі вступні іспити на I., II., III., і IV. курс відбудуться додатково на днях 30. і 31. VIII. і 1. IX. п. р. — Зголошення щоденно в канцелярії Семинарії устно або письменно. — Управа 308 3—3

Гімназія „Рідної Школи“ з правом прилюдности в Коломиї. Додаткові вписи до клас IV—VIII і вступні іспити до клас IV—VII відбудуться дня 31. серпня і 1. вересня в 8. годині рано. В міру зголошень відкриється підготовний курс до IV кл. Початок шк. року дня 3. вересня. — Управа. 307 а 3—3

Семинарія Р. Ш. з правом прилюдности в Коломиї. Додаткові вписи на курс I—V і вступні іспити на курс I—IV відбудуться дня 31. серпня в 8. годині рано. В міру зголошень відкриється підготовний курс на I. рік. Початок шк. р. дня 3. вересня. — Управа. 307 б 3—3

„Український Жіночий Рух в Канаді“. Заходом „Союза Українок“ відбудеться в суботу дня 25. серпня в год. 6. поп. в салі Т-ва „Бесіди“ (вул. Рутовського ч. 22) відчит голови „Союза Українок Канади“ п. Саведі Стечишин про український жіночий рух серед канадійської нашої еміграції. Просимо членів о чисельну участь. Гостии раді. 336 1—2

На „Рідну Школу“ зложив п. Евген Тисовський, окр. суддя в Берегові 100 ч. к. з нагоди зїзду матуристів перемиської гімназії в 1928 р. 335 1—1

Надзвичайні датки на ратунок „Рідної Школи“ зложили ВП. Студенти з Миколаєва н. Дн. 50 зол., Студентська Секція, Бучач 16 зол., д-р Віктор Паплавський, адвокат в Дрогобичі на поклик п. Кульмовича 50 зол. і кличе Д-ра Володимира Ільницького з Дрогобича, о. Івана Валюха з Трускавця і п. Ілька Яворського з Борислава. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 335 а 1—1

Українська гімназія Рідної Школи в Дрогобичі Доповняючі вступні іспити до всіх клас гімназії відбудуться в днях 31. VIII. і 1. IX. 1928 р. — Управа гімназії. 330 1—4

СТУДЕНТИ ВИСОКИХ ШКІЛ! ПОЗІР!!! МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА У ЛЬВІВЩИНІ. Виділ Товариства Прихильників Освіти у Львові подає до відома українському громадянству та студентству львівського воєвідства, що львівський уряд воєвідський рескриптом Ч. Б. П. 6856 ex 1928 з дня 19. серпня 1928 і Львівське Староство Гродзке письмом ч. 1181/28 Ст. 2017. з дня 20. серпня 1928. дали дозвіл на переведення одноднeвної замкненої збірки на допомогу студентству в дні 16. вересня 1928 у місті Львові і семидневної отвертої збірки жертв на збіркові листи в цілому воєвідстві, опріч міста Львова, в часі від 16-го — 22-го вересня ц. р. Умови такі: 1) вулична збірка в місті Львові буде відбуватися тільки до замкнених пушок; столики, при котрих будуть приймати добровільні датки, мають бути уставлені тільки при церквах, зглядно при освітних українських льокалях; збирання жертв не буде відбуватися по домах; особи, що будуть займатися збіркою, мусять мати відповідні легітимації, видані Виділом Товариства, вкінці ці особи не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак; 2) Кожна збіркова листа повинна бути з порядковим числом і печаткою Товариства та підписана головою і секретарем; 3) В листі повинна бути зазначена дата і число рескрипту — дозволу на збірку; 4) Товариство обовязане провадити докладну евіденцію збіркових лист; 5) Особи, які будуть займатися збіркою мусять мати легітимацію з фотографією видану Виділом Товариства а потверджену відповідним старостом, або також легітимацію без фотографії, але важну тільки з „Доводом особистим“, або польським пашпортом і матимуть вище згадану збіркову листу, на котрій кожний даток має бути записаний негайно чорнилом або хемічним олівцем самим жертводавцем, а коли цей не вміє писати, тим, що збирає в присутности жертводавця; 6) Особи, що збиратимуть не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак; 7) Кожний льокальний Комітет обовязаний протягом 8 днів по скінченні збірки подати її вислід до відома даного Староства; 8) Загальний вислід збірки має Виділ оголосити протягом одного місяця в однім з львівських українських часописів і один примірник враз зі звітом зі збірки переслати воєвідському урядові.

Студентів львівського воєвідства кличемо взяти активну участь у збірці. Від успіхів залежатиме життя наших студентів у цілому шкільному році. Де нема студентів, просимо творити Комітети і переводити збірку старшими громадянами. Ціле українське громадянство у цьому одному тижні в році мусить допомогти українському студентству. **—Товариство Прихильників Освіти, Львів, Супінського ч. 21.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло“. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.